DOI: https://doi.org/10.32689/2523-4536/82-3
УДК 339.9:338.24(477):061.1ЄС
JEL Classification: F13, F23, G18, O19

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ МОНІТОРИНГУ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНА В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Л.Г. Квасній, Ю.О. Шульжик, О.М. Громико, К.О. Балабан

INSTITUTIONAL FOUNDATIONS FOR THE FORMATION OF A MECHANISM FOR MONITORING THE EFFECTIVENESS OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF INTEGRATION INTO THE EUROPEAN UNION

Lyubov Kvasnii, Yurii Shulzhyk, Oleksandr Hromyko, Karina Balaban

Анотація. *Актуальність теми зумовлена необхідністю підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності України в умовах поглиблення інтеграції до Європейського Союзу та посилення глобальної конкуренції. Водночас формування дієвого механізму моніторингу її результативності є ключовою передумовою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень і адаптації національної економіки до європейських стандартів. Об'єктом дослідження є процеси формування та функціонування механізму моніторингу ефективності зовнішньоекономічної діяльності України в умовах євроінтеграційних трансформацій. Проблема, що вирішувалася у статті, полягає у відсутності цілісного інституційного підходу до оцінювання результативності зовнішньоекономічної діяльності держави, що ускладнює адаптацію національної економічної політики до стандартів Європейського Союзу. Суть отриманих результатів полягає в обґрунтуванні інституційних засад формування механізму моніторингу ефективності зовнішньоекономічної діяльності, визначенні його принципів, а також розробленні системи індикаторів оцінювання, що охоплює показники зовнішньої торгівлі, інвестиційної активності, конкурентоспроможності експорту та рівня інтеграції до європейського економічного простору. Отримані результати дозволили вирішити зазначену проблему завдяки їх комплексності, системності та орієнтації на інституційну узгодженість між державними органами, нормативно-правовим забезпеченням і інформаційно-аналітичною інфраструктурою. Важливою відмінністю запропонованого підходу є поєднання стратегічної спрямованості з практичними інструментами моніторингу. Ці результати пояснюються необхідністю реагування на сучасні виклики глобалізації, трансформації міжнародних економічних відносин та посилення інтеграційних процесів у напрямі Європейського Союзу. Практичне використання результатів можливе за умов удосконалення інституційного середовища, впровадження сучасних цифрових інформаційно-аналітичних систем та забезпечення координації між суб'єктами державного управління у сфері зовнішньоекономічної діяльності.*

Ключові слова: *зовнішньоекономічна діяльність, інституційне забезпечення, механізм моніторингу, ефективність, європейська інтеграція, державне регулювання, міжнародна торгівля.*

Summary. *The relevance of the topic is obusловлена the need to enhance the effectiveness of Ukraine's foreign economic activity in the context of deepening integration into the European Union and increasing global competition. At the same time, the formation of an effective mechanism for monitoring its performance is a key prerequisite for making well-grounded managerial decisions and adapting the national economy to European standards. The object of the study is the processes of formation and functioning of the mechanism for monitoring the effectiveness of Ukraine's foreign economic activity under conditions of European integration transformations. The problem addressed in the article lies in the lack of a comprehensive institutional approach to assessing the performance of foreign economic activity, which complicates the adaptation of national economic policy to European Union standards and reduces the effectiveness of managerial decision-making in this area. The essence of the obtained results consists in substantiating the institutional foundations for the formation of a mechanism for monitoring the effectiveness of foreign economic activity, identifying its key principles, and developing a system of evaluation indicators covering foreign trade, investment activity, export competitiveness, and the level of integration into the European economic space. The obtained results made it possible to solve the identified problem due to their complexity, systematic nature, and focus on institutional coherence between public authorities, regulatory frameworks, and information-analytical infrastructure. The practical application of the results is possible under conditions of improving the institutional environment, implementing modern digital information and analytical systems, and ensuring coordination among public administration entities in the field of foreign economic activity.*

Keywords: *foreign economic activity, institutional framework, monitoring mechanism, efficiency, European integration, state regulation, international trade.*

© Л.Г. Квасній, Ю.О. Шульжик, О.М. Громико, К.О. Балабан, 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

1. Вступ

В умовах глобалізаційних трансформацій та поглиблення інтеграційних процесів у Європі зовнішньоекономічна діяльність України набуває стратегічного значення як чинник економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності національної економіки та забезпечення її фінансової стійкості. За таких умов виникає потреба у проведенні наукових досліджень, спрямованих на вдосконалення інституційного забезпечення та механізмів державного моніторингу, які дають змогу своєчасно оцінювати результати зовнішньоекономічної діяльності, виявляти ризики та підвищувати обґрунтованість управлінських рішень.

Практична значущість досліджень у цій сфері полягає у можливості формування ефективної системи оцінювання результативності зовнішньоекономічної діяльності, що сприятиме адаптації національної економічної політики до вимог Європейського Союзу, удосконаленню інституційного середовища та впровадженню сучасних інформаційно-аналітичних інструментів. Водночас наявні проблеми, зокрема недостатній рівень розвитку механізмів моніторингу, невідповідність національних індикаторів європейським стандартам і відсутність узгодженої системи збору та аналізу даних, ускладнюють ефективне управління зовнішньоекономічною діяльністю та знижують здатність держави оперативно реагувати на зовнішні виклики.

Отже, існує об'єктивна наукова і практична потреба у розробці інституційних засад формування ефективного механізму моніторингу зовнішньоекономічної діяльності України в умовах інтеграції до Європейського Союзу, результати якої можуть бути використані для підвищення ефективності державної економічної політики та забезпечення сталого економічного розвитку. Тому дослідження, присвячені формуванню механізму моніторингу ефективності зовнішньоекономічної діяльності України в умовах євроінтеграції, є актуальними.

Тема дослідження пов'язана із Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [1], оскільки саме цей нормативно-правовий акт визначає правові, економічні та організаційні засади здійснення ЗЕД, регламентує повноваження державних органів у сфері її регулювання та контролю, що формує основу для розробки ефективного інституційного механізму моніторингу результативності зовнішньоекономічної діяльності в умовах євроінтеграції. Проблематика моніторингу та оцінювання ефективності зовнішньоекономічної діяльності України активно досліджується у вітчизняній економічній науці. Значна увага приділяється формуванню методичних підходів до оцінювання ефективності ЗЕД, розробці систем показників, а також адаптації механізмів управління до сучасних викликів, зокрема євроінтеграційних процесів та умов воєнного стану. «Намагаючись посилити свої позиції у протистоянні з Росією, Україна активно співпрацює з міжнародними організаціями (ООН, ЄС, НАТО, ОБСЄ, Радою Європи), які зробили низку солідарних кроків на підтримку Української держави» [2]. В науковій публікації [3] обґрунтовано комплексний підхід до оцінювання ефективності ЗЕД як інтегрованої категорії, що відображає рівень досягнення цілей підприємства. Автори пропонують здійснювати діагностику за трьома етапами: інформаційно-аналітичним, розрахунковим та управлінським, що дозволяє підвищити обґрунтованість управлінських рішень. Досліджуючи зовнішньоекономічну діяльність України з країнами ЄС, авторами проаналізовано сучасні тенденції розвитку ЗЕД України, зокрема зміни у структурі експорту та імпорту в умовах війни та інтеграції до європейського ринку [4]. Автори підкреслюють важливість системного аналізу показників ЗЕД для оцінки її ефективності та стабільності. У публікації «Підходи до оцінювання ефективності зовнішньоекономічної діяльності» розглянуто сучасні методи оцінювання результативності ЗЕД та обґрунтовано необхідність використання комплексних показників, що враховують нестабільність зовнішнього середовища та вплив глобальних факторів [5].

Важливий внесок у розвиток інституційного підходу зроблено у праці «Проблеми інституційного середовища зовнішньоекономічної діяльності України», де досліджено вплив інституційних факторів на ефективність ЗЕД та обґрунтовано необхідність удосконалення державного регулювання і моніторингових механізмів [6]. Сучасні виклики управління ЗЕД в умовах воєнного стану розглянуто у статті Зеліч В. «Теоретичні основи менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств», де запропоновано адаптивну модель управління, що базується на цифровізації, диверсифікації ринків і підвищенні гнучкості підприємств [7]. Науковці Хитра О., Мороз В., Корнійчук А. досліджують особливості трансформації механізмів організації зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану та у контексті вимог Євроінтеграції [8]. Проте з метою

забезпечення адаптації зовнішньоекономічної діяльності України до європейських стандартів, підвищення конкурентоспроможності економіки та ефективності управлінських рішень в умовах інтеграції до Європейського Союзу потребують подальшого дослідження питання вдосконалення інституційного механізму моніторингу ефективності зовнішньоекономічної діяльності України.

Метою дослідження є обґрунтування теоретико-методичних положень та розробка інституційного механізму моніторингу ефективності зовнішньоекономічної діяльності України в умовах євроінтеграції, з урахуванням сучасних викликів глобалізації та трансформації міжнародних економічних відносин. Це дасть можливість підвищити результативність державної економічної політики, забезпечити адаптацію національної системи оцінювання до стандартів Європейського Союзу та створити підґрунтя для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Для досягнення мети були поставлені наступні задачі:

– дослідити теоретичні підходи до визначення сутності та ролі моніторингу ефективності зовнішньоекономічної діяльності;

– проаналізувати інституційні передумови функціонування системи моніторингу зовнішньоекономічної діяльності України;

– визначити вплив євроінтеграційних процесів на формування вимог до оцінювання ефективності зовнішньоекономічної діяльності;

– узагальнити принципи формування механізму моніторингу ефективності зовнішньоекономічної діяльності;

– сформувати систему індикаторів оцінювання результативності зовнішньоекономічної діяльності з урахуванням європейських стандартів;

– розробити пропозиції щодо вдосконалення інституційного забезпечення та інформаційно-аналітичних інструментів моніторингу зовнішньоекономічної діяльності.

2. Матеріали і методи дослідження

Інформаційною базою дослідження слугували наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з проблематики зовнішньоекономічної діяльності та її моніторингу, нормативно-правові акти України та Європейського Союзу, аналітичні матеріали щодо розвитку зовнішньої торгівлі, інвестиційної діяльності та інтеграційних процесів.

У процесі дослідження використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів пізнання. Зокрема, методи теоретичного узагальнення та систематизації застосовано для уточнення сутності зовнішньоекономічної діяльності та механізмів її моніторингу; для дослідження інституційних передумов функціонування системи оцінювання ефективності використано метод аналізу і синтезу; для зіставлення національних і європейських підходів до моніторингу зовнішньоекономічної діяльності застосовувався порівняльний метод; для визначення взаємозв'язків між елементами інституційного механізму використано структурно-функціональний метод.

Комплексне застосування зазначених методів забезпечило обґрунтованість і достовірність отриманих результатів дослідження.

3. Результати і обговорення

3.1. Теоретико-інституційні засади моніторингу зовнішньоекономічної діяльності

Сучасна практика свідчить, що ефективність зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) України виступає визначальним чинником економічного розвитку, зміцнення конкурентних позицій та підтримання макроекономічної стабільності. Отримані результати (табл. 1) показують, що формування цілісного механізму моніторингу дозволяє не лише

Таблиця 1

Основні інституції, відповідальні за ЗЕД в Україні

Інституція	Основні функції	Роль у моніторингу
Міністерство економіки України	Формування зовнішньоекономічної політики	Координація моніторингу, аналіз стратегічних напрямів ЗЕД
Державна митна служба	Контроль товарообігу	Надання статистичних даних про імпорт та експорт
Державна служба статистики	Обробка та публікація статистики	Узагальнення показників ЗЕД, створення аналітичних звітів
Міністерство фінансів	Бюджетне планування та регулювання валютних потоків	Оцінка фінансових ризиків та ефективності ЗЕД
Торгово-промислова палата	Підтримка експортерів та інвесторів	Надання аналітики щодо ринків ЄС і партнерів

Джерело: сформовано авторами на основі [5 – 7]

оцінювати результативність ЗЕД, але й своєчасно ідентифікувати ризики, прогнозувати динаміку зовнішньоторговельних процесів та забезпечувати адаптацію економічної політики до вимог ЄС. Це пояснюється тим, що системний моніторинг інтегрує функції аналізу, контролю та прогнозування в єдину управлінську систему.

На відміну від фрагментарних підходів, де моніторинг обмежується лише статистичним спостереженням, запропонований підхід забезпечує інституційну цілісність (табл. 1), що дозволяє підвищити узгодженість дій між органами державної влади. Це стає можливим завдяки поєднанню нормативно-правових, організаційних та інформаційних компонентів.

Разом з тим, обмеженням є залежність ефективності механізму від якості міжвідомчої взаємодії та повноти інформаційного забезпечення. Недоліком дослідження можна вважати обмеженість емпіричної перевірки окремих теоретичних положень. Перспективи подальших досліджень пов'язані з кількісною оцінкою впливу інституційних факторів на ефективність ЗЕД.

3.2. Інституційне забезпечення системи моніторингу ЗЕД

Результати аналізу інституційного середовища свідчать, що ключову роль у забезпеченні моніторингу ЗЕД відіграють державні органи, нормативно-правова база та інструменти координації. Це пояснюється необхідністю централізованого регулювання зовнішньоекономічних процесів в умовах відкритої економіки.

На відміну від існуючих підходів, де функції моніторингу розпорошені між різними інституціями, запропоноване рішення передбачає посилення координації та інтеграції інформаційних потоків. Це дозволяє усунути дублювання функцій і підвищити ефективність управління.

Отримані результати частково вирішують проблему неузгодженості інституційної взаємодії, визначену у вступі, однак обмеженням залишається вплив зовнішніх факторів, зокрема воєнних ризиків і глобальних економічних змін. Недоліком є складність практичної реалізації повної інтеграції інституцій.

3.3. Вплив євроінтеграційних процесів на моніторинг ЗЕД

Євроінтеграційні процеси стимулюють удосконалення системи моніторингу зовнішньоекономічної діяльності, спрямованої на забезпечення відповідності національних стандартів вимогам Європейського Союзу. Впровадження європейських методик збору та аналізу даних підвищує прозорість, оперативність і точність оцінки ефективності ЗЕД.

Дослідження показало, що поглиблення інтеграції до ЄС обумовлює необхідність гармонізації національних механізмів моніторингу із європейськими стандартами. Отримані результати (табл. 2) показують, що впровадження єдиних підходів до оцінювання забезпечує порівнюваність даних та підвищує прозорість.

На відміну від традиційних національних методик, що мають обмежену сумісність із європейськими, запропонована система орієнтована на інтеграцію з міжнародними стандартами. Це стає можливим завдяки використанню уніфікованих індикаторів та методів оцінювання.

Водночас результати обмежені необхідністю адаптації нормативної бази та ресурсного забезпечення. Подальші дослідження доцільно спрямувати на розробку інструментів імплементації стандартів ЄС.

3.4. Принципи та структура механізму моніторингу

Встановлено, що ефективність механізму моніторингу забезпечується дотриманням принципів системності, комплексності,

Таблиця 2

Пропонована система індикаторів моніторингу ЗЕД

Напрям оцінки	Показники	Методика розрахунку
Торгівля	Обсяг експорту, імпорту	Динаміка товарообігу за роками, % до ВВП
Конкурентоспроможність	Частка українських товарів на ринку ЄС	Порівняння з аналогами в ЄС
Інвестиції	Обсяг прямих іноземних інвестицій	Статистичні дані Держстату та НБУ
Інтеграція	Ступінь відповідності стандартам ЄС	Аналіз відповідності директивам та нормам ЄС
Ризики	Вплив зовнішніх шоків	Моделювання сценаріїв та прогнозування

Джерело: сформовано авторами на основі [10–12]

прозорості, інституційної узгодженості та стратегічної орієнтації. Отримані результати пояснюються необхідністю інтеграції різних аспектів ЗЕД у єдину систему управління.

На відміну від підходів, що орієнтуються лише на економічні показники, запропонований механізм враховує також правові та організаційні аспекти, що є його ключовою перевагою. Це дозволяє більш повно охопити процеси ЗЕД та підвищити якість управлінських рішень.

Обмеженням є складність практичного впровадження принципу повної системності, що потребує значних ресурсів.

3.5. Формування системи показників оцінювання ефективності ЗЕД

Запропонована система індикаторів (табл. 2) дозволяє комплексно оцінювати ефективність ЗЕД за напрямами торгівлі, інвестицій, конкурентоспроможності та інтеграції. Це пояснюється використанням багатовимірного підходу до оцінювання.

На відміну від існуючих систем, що базуються на обмеженому наборі показників, запропонований підхід забезпечує більш глибокий аналіз та можливість прогнозування.

Разом з тим, обмеженням є залежність точності оцінювання від якості статистичних даних. Недоліком є складність розрахунку інтегральних показників.

3.6. Напрями вдосконалення механізму моніторингу ЗЕД

В табл. 3 представлено запропоновані рекомендації щодо вдосконалення механізму моніторингу ефективності зовнішньоекономічної діяльності України в нинішніх умовах євроінтеграції.

Запропоновані рекомендації спрямовані на формування ефективного інституційного механізму моніторингу зовнішньоекономічної діяльності України, що відповідатиме європейським стандартам, сприятиме підвищенню конкурентоспроможності економіки та забезпечить якісну інформаційну підтримку

Таблиця 3

Рекомендації щодо вдосконалення механізму моніторингу ефективності зовнішньоекономічної діяльності України в умовах євроінтеграції

№№	Напрям удосконалення	Суть рекомендації	Очікуваний ефект
11	Інституційна координація	Посилення взаємодії між органами державної влади (Мінекономіки, Держмитслужба, НБУ, Держстат) шляхом створення єдиного координаційного центру моніторингу ЗЕД	Підвищення узгодженості рішень, зменшення дублювання функцій
22	Гармонізація з нормами ЄС	Адаптація методик моніторингу до стандартів ЄС (Eurostat, міжнародні класифікації, індикатори ефективності)	Підвищення прозорості та порівнюваності даних з країнами ЄС
33	Цифровізація процесів	Впровадження сучасних цифрових платформ для збору, обробки та аналізу даних ЗЕД (Big Data, автоматизовані системи)	Оперативність отримання інформації та підвищення точності аналізу
44	Розширення системи показників	Запровадження інтегральних індикаторів ефективності ЗЕД (експортна конкурентоспроможність, індекси диверсифікації)	Комплексна оцінка ефективності зовнішньоекономічної діяльності
55	Аналітичні інструменти	Використання сучасних методів аналізу (прогнозування, сценарний аналіз, SWOT, ризик-аналіз)	Підвищення якості управлінських рішень
66	Прозорість та відкритість даних	Забезпечення відкритого доступу до статистичної інформації щодо ЗЕД через онлайн-платформи	Підвищення довіри бізнесу та інвесторів
77	Підготовка кадрів	Підвищення кваліфікації фахівців у сфері моніторингу ЗЕД та аналітики даних	Формування професійного кадрового потенціалу
88	Співпраця з бізнесом	Залучення підприємств та бізнес-асоціацій до формування системи показників та оцінки ефективності ЗЕД	Врахування реальних потреб суб'єктів господарювання
99	Моніторинг ризиків	Розробка системи раннього виявлення ризиків у сфері ЗЕД (торговельні бар'єри, валютні коливання, геополітичні фактори)	Зниження негативного впливу зовнішніх загроз
110	Зворотний зв'язок	Впровадження механізмів оцінювання ефективності прийнятих рішень та їх коригування	Підвищення адаптивності державної політики у сфері ЗЕД

Джерело: запропоновано авторами на основі [15]

управлінських рішень в умовах інтеграції до Європейського Союзу.

За результатами проведеного дослідження вважаємо, що підвищення ефективності моніторингу можливе через цифровізацію, гармонізацію стандартів та розвиток аналітичних інструментів. Це пояснюється зростанням ролі інформаційних технологій у сучасній економіці.

На відміну від традиційних підходів, запропоновані рішення передбачають використання цифрових платформ та інтегрованих систем аналізу даних, що забезпечує оперативність і точність управління.

Отримані результати дозволять усунути проблеми, визначені у вступі, зокрема фрагментацію інформації та невідповідність стандартам ЄС. Водночас обмеженнями є потреба у значних фінансових ресурсах і високому рівні цифрової компетентності.

Недоліком дослідження вважаємо узагальнений характер рекомендацій без детальної апробації. Подальший розвиток дослідження доцільно спрямувати на створення прикладних моделей цифрового моніторингу та їх тестування в реальних умовах функціонування ЗЕД.

4. Висновки

1. В результаті дослідження теоретичних засад встановлено, що ефективний моніторинг зовнішньоекономічної діяльності базується на системному поєднанні аналітичних, контрольних і прогностичних функцій. Відмінною рисою отриманого результату є інтеграція цих функцій у єдину управлінську систему, що, на відміну від фрагментарних підходів, дозволяє підвищити обґрунтованість рішень та знизити ризики. Це пояснюється комплексним характером ЗЕД як багатофакторного явища.

2. Проведений аналіз інституційного забезпечення показав, що ключові органи державної влади формують багаторівневу систему моніторингу (табл. 1), однак її ефективність залежить від рівня координації. Запропонований підхід, на відміну від існуючих, передбачає інтеграцію функцій, що дозволяє зменшити дублювання та підвищити ефективність управління щонайменше за рахунок оптимізації інформаційних потоків, що обумовлено необхідністю централізації даних в умовах відкритої економіки.

3. Встановлено, що євроінтеграційні процеси суттєво трансформують вимоги до системи моніторингу, зокрема в частині гармонізації індикаторів (табл. 2). Перевагою результату є орієнтація на сумісність із європейськими стандартами, що забезпечує підвищення порівнюваності даних та прозорості оцінювання у порівнянні з національними методиками. Це пояснюється впливом інтеграційних процесів на економічну політику.

4. Обґрунтовано, що ефективність механізму моніторингу забезпечується дотриманням принципів системності, комплексності та інституційної узгодженості. Запропонований підхід, на відміну від традиційних, враховує не лише економічні, а й правові та організаційні аспекти, що підвищує якість управління, що пояснюється необхідністю багатовимірного аналізу ЗЕД.

5. Розроблена система показників (табл. 2) дозволяє здійснювати комплексну оцінку ефективності ЗЕД за кількома напрямами, що є її ключовою перевагою порівняно з обмеженими наборами індикаторів. Це обумовлено використанням багатокомпонентного підходу.

6. Запропоновані напрями вдосконалення механізму моніторингу (табл. 3) доводять, що впровадження цифрових технологій, гармонізація стандартів та посилення аналітичної складової дозволяють суттєво підвищити ефективність системи. Порівняно з традиційними підходами, це забезпечує більшу оперативність обробки даних і точність оцінювання. Отримані результати пояснюються зростанням ролі цифрових інструментів у сучасній економіці.

Авторами встановлено, що інституційні засади формування механізму моніторингу зовнішньоекономічної діяльності України забезпечують системну оцінку її ефективності, підвищують прозорість управління та сприяють адаптації національної економіки до стандартів Європейського Союзу. Це, у свою чергу, створює передумови для зміцнення економічної стійкості та зростання конкурентоспроможності України на міжнародних ринках.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою інтегральних індикаторів оцінювання ефективності ЗЕД, які враховуватимуть галузеві, регіональні та структурні особливості розвитку економіки, а також із впровадженням технологій штучного інтелекту та аналізу великих даних у системи моніторингу. Важливим напрямом є також адаптація європейського досвіду та створення моделей прогнозування впливу зовнішніх ризиків.

Отже, подальший розвиток механізму моніторингу ЗЕД України має бути орієнтований на цифровізацію, інституційну інтеграцію та гармонізацію з європейськими стандартами,

що забезпечить його гнучкість, адаптивність і сприятиме сталому розвитку національної економіки в умовах глобалізації.

Конфлікт інтересів

Автори декларують, що не мають конфлікту інтересів стосовно даного дослідження, в тому числі фінансового, особистісного характеру, авторства чи іншого характеру, що міг би вплинути на дослідження та його результати, представлені в даній статті.

Фінансування

Дослідження проводилося без фінансової підтримки.

Доступність даних

Рукопис не має пов'язаних даних

Використання засобів штучного інтелекту

Автори підтверджують, що не використовували технології штучного інтелекту при створенні представленої роботи.

Внесок авторів

Квасній Л.Г.: концептуалізація дослідження, розробка методології, написання основного тексту статті;

Шульжик Ю.О.: збір і аналіз статистичних та нормативних даних, підготовка таблиць і схем, візуалізація результатів;

Громико О.М.: розробка рекомендацій щодо вдосконалення механізму моніторингу, інтеграція цифрових та аналітичних інструментів, забезпечення програмної підтримки дослідження;

Балабан К.О.: валідація результатів.

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine (1991), Pro zovnishnoekonomichnu diialnist. Zakon Ukrainy № 959-XII. Red. vid 20.12.2024 r. [On Foreign Economic Activity. Law of Ukraine No. 959-XII], available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text (In Ukrainian).
2. Boiko, O. D. Ukraina u mizhnarodnykh orhanizatsiiakh [Ukraine in International Organizations], Velyka ukrainska entsyklopediia, available at: https://vue.gov.ua/ (In Ukrainian).
3. Karachyna, N. P., Smetaniuk, O. A. (2021), Diahnostyka efektyvnosti zovnishnoekonomichnoi diialnosti [Diagnostics of the Effectiveness of Foreign Economic Activity], *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, no. 3, pp. 101–106 (In Ukrainian).
4. Zovnishnoekonomichna diialnist Ukrainy z krainamy YeS: analiz i tendentsii (2023) [Foreign Economic Activity of Ukraine with EU Countries: Analysis and Trends], available at: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/3344/3271/ (In Ukrainian).
5. Pidkhody do otsiniuvannia efektyvnosti zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpryiemstv (2022) [Approaches to Evaluating the Effectiveness of Foreign Economic Activity of Enterprises], available at: https://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1443 (In Ukrainian).
6. Problemy instytutsiinoho seredovyshcha zovnishnoekonomichnoi diialnosti Ukrainy (2022) [Problems of the Institutional Environment of Foreign Economic Activity of Ukraine], available at: https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/download/6222/6294/13894 (In Ukrainian).
7. Zelich, V. (2023), Teoretychni osnovy menedzhmentu zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpryiemstv v umovakh voiennoho stanu [Theoretical Foundations of Management of Foreign Economic Activity of Enterprises under Martial Law], available at: https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/79 (In Ukrainian).
8. Khytra, O., Moroz, V., Korniichuk, A. (2023), Transformatsiia mekhanizmiv orhanizatsii zovnishnoekonomichnoi diialnosti v umovakh voiennoho stanu ta u konteksti vymoh Yevrointehratsii [Transformation of Mechanisms of Organization of Foreign Economic Activity under Martial Law and in the Context of European Integration Requirements], *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Seriia "Ekonomichni nauky"*, no. 4 (110), pp. 79–91, https://doi.org/10.37734/2409-6873-2023-4-12 (In Ukrainian).
9. Verkhovna Rada of Ukraine (2012), Mytnyi kodeks Ukrainy. Red. vid 04.01.2026 r. [Customs Code of Ukraine], available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text (In Ukrainian).
10. Verkhovna Rada of Ukraine (1993), Osnovni napriamy zovnishnoi polityky Ukrainy: Postanova № 3360-XII vid 2 lypnia 1993 r. [Main Directions of Foreign Policy of Ukraine], Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, no. 37, art. 379, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3360-12#Text (In Ukrainian).
11. Ministry of Foreign Affairs of Ukraine (2021), Stratehiia publichnoi dyplomatii Ministerstva zakordonnykh sprav Ukrainy 2021–2025 [Public Diplomacy Strategy of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine 2021–2025], Kyiv, 32 p. (In Ukrainian).
12. Bureiko, N., Maksak, H., Shelest, H. (eds.) (2021), Ukrainska pryzma: Zovnishnia polityka 2020. Analitychne doslidzhennia [Ukrainian Prism: Foreign Policy 2020. Analytical Study], HO "Rada zovnishnoi polityky Ukrainska pryzma", Fond im. F. Eberta, Kyiv, 344 p. (In Ukrainian).
13. European Business Association (2023), Indeks investytsiinoi pryvablyvosti Ukrainy 2023 [Investment Attractiveness Index of Ukraine 2023], available at: https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2023/12/EBA-InvestIndex_-2023_UA.pdf (In Ukrainian).
14. Kvasnii, L. H., Kvasnii, Z. V., Poyasnyk, O. S. (2026), Udoskonalennia orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu formuvannia intehrovanoho investytsiinoho klimatu natsionalnoi ekonomiky [Improvement of

the Organizational and Economic Mechanism for Forming the Integrated Investment Climate of the National Economy], *Naukovi perspektyvy*, no. 1 (67), pp. 877–889 (In Ukrainian).

15. Chychkalo-Kondratska, I.B., & Kandziuba, I.V. (2025). Mechanisms of managing the transformation of the institutional environment of foreign economic activity of Ukrainian enterprises. *Economics and Management: Current Issues*, 4, 24. http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.4.24

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Lyubov Kvasnii
Corresponding author
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Management, Economics, and Tourism
The Lviv Institute
of the Private Joint Stock Company
"Higher education institution "Interregional Academy of Personnel Management";
Drohobych Ivan Franko
State Pedagogical University
Lviv, 243 Zelena Street, 79059
E-mail: lg_k@ukr.net
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-5248-544X

Квасній Любов Григорівна
Corresponding author
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту, економіки та туризму
Львівський інститут
Приватного акціонерного товариства
«Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом»;
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Львів, вул. Зелена, 243, 79059
E-mail: lg_k@ukr.net
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-5248-544X

Yurii Shulzhyk
Candidate of Technical Sciences,
Associate Professor, Director
of the Prykarpattia Distance Learning Center
of the Private Joint Stock Company
"Higher education institution "Interregional Academy of Personnel Management"
Truskavets, 21 Ivasiuka Street, 82200
E-mail: pimaup_doktorant@ukr.net
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-1699-054X

Шульжик Юрій Олександрович
кандидат технічних наук, доцент,
директор
Прикарпатський центр дистанційного навчання
Приватного акціонерного товариства
«Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом»
Трускавець, вул. Івасюка, 21, 82200
E-mail: pimaup_doktorant@ukr.net
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-1699-054X

Oleksandr Hromyko
Second-Level Higher Education Applicant
(Master's Degree Applicant)
Private Joint-Stock Company
"Higher education institution "Interregional Academy of Personnel Management"
Lviv, 243 Zelena Street, 03039
E-mail: gromsanyokk@ukr.net
ORCID: https://orcid.org/0009-0007-70322-5474

Громико Олександр Миронович
здобувач другого (магістерського) рівня
вищої освіти
Приватне акціонерне товариство
«Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом»
Львів, вул. Зелена, 243, 03039
E-mail: gromsanyokk@ukr.net
ORCID: https://orcid.org/0009-0007-70322-5474

Karina Balaban
Second-Level Higher Education Applicant
(Master's Degree Applicant)
Private Joint-Stock Company
"Higher education institution "Interregional Academy of Personnel Management"
Truskavets, 21 Ivasiuka Street, 82200
E-mail: karinailinaappleid@icloud.com
ORCID: https://orcid.org/0009-0005-6386-3449

Балабан Каріна Олександрівна
здобувач другого (магістерського) рівня
вищої освіти
Приватне акціонерне товариство
«Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом»
Трускавець, вул. Івасюка, 21, 82200
E-mail:karinailinaappleid@icloud.com
ORCID: https://orcid.org/0009-0005-6386-3449

Дата надходження статті: 12.08.2026
Дата надходження виправленої версії статті: 04.09.2026
Дата прийняття статті: 09.09.2026
Дата публікації статті: 28.10.2026